

Stenhugger

Af Søren Vadstrup
Maj 2006

Den enstående samling af granitarbejder i de danske middelalderkirker, viser stenhuggerfagets lange traditioner i Danmark. I 15 -1600 tallet blev udenlandske billed- og stenhuggere hentet til Danmark, og deres arbejder pryder stadig en række nationale mindesmærker som bla. Frederiksborg Slot, Kronborg, Rundetårn, Børsen, Rosenborg samt en lang række herregårde og borgerhuse over hele landet.

Helt frem til ca. 1940 var natursten et yndet byggemateriale, som i vid udstrækning blev anvendt til både funktionelle og dekorative bygningsdetaljer som f.eks. gesimser, vindues- og dørindfatninger, trapper m.m.

Granitten er et meget robust materiale, mens sandsten, der har en mere åben struktur, langsomt forvitrer indtil den tilsidst næsten forsvinder.

Selvom sandsten nedbrydes og i nogle tilfælde må udskiftes efter flere hundrede år, skal det her pointeres, at det er et uhyre stærkt byggemateriale, der f.eks. er langt mere holdbart end beton.

Det har i de sidste årtier været nødvendigt at foretage en del restaureringer og genhugninger af mange sandstensdekorationer på ældre danske bygninger og monumenter. Gennem disse arbejder har en række danske stenhuggere fået lov til at videreudvikle deres håndværksmæssige færdigheder.

Illustration'

Når Stenhuggeren arbejder efter gipsmodel anvendes et punkterapparat, med hvilket man kan overføre en række punkter fuldstændigt præcist, som det er illustreret på modstående tegning.

Stenhuggere bearbejder natursten efter et givet forlæg, der enten kan være en tegning eller hyppigst en rekonstrueret model, fremstillet af en billedhugger.

Stenhuggerne arbejder også med forskellige typer sten: Granit, marmor, lim-, kalk og sandsten. Opgaverne spænder fra dekorative facadedetaljer eller mere nyttebetonede ting som trappetrin, kajsten, sokkelsten m.v.

Relaterede fag

Murer, stukkatør og billedhugger

Uddannelse

Stenhuggerens grunduddannelse varer i 4 år, hvoraf 50 uger er skoleundervisning. Områdefag i skoleundervisningen er fag som bygningshistorie og restaureringsteknik. Endvidere indgår

restauration som en væsentlig del af undervisningen i samtlige specialefag. Uddannelsen afsluttes med svendeprøve inden for såvel blødstens- som hårdstenshugning.

En reel efteruddannelse udbydes ikke i dag

Beskæftigede / antal virksomheder

Ifgl. Raadvad-Centerets Håndværker-Database er der 13 virksomheder der beskæftiger sig med stenhuggerfaget. Af disse er der ca. 5, der arbejder med restaurering af sandstensdekorationer

Materialer / teknikker

Umiddelbart ingen problemer. For så vidt angår teknikker, gøres der i dag stor brug af moderne værktøj - elektriske og trykdrevne hamre, mejsler, skæremaskiner, stensave og polérmaskiner.

Udviklingsmuligheder

En væsentlig del af stenhuggerens arbejde i dag består i at restaurere og reparere tidligere tiders stenhuggerarbejder, især arbejder udført i sandsten

I lyset af den reelle mangel på efteruddannelses tilbud bør der gøres en yderligere indsats inden for uddannelse af emner som tilstandsvurdering af ældre sandstensarbejder - herunder vurdering af generelle indgreb - restaureringsforslag, plan for arbejdet, forebyggende indgreb samt vedligeholdelse af sandsten

- afformning, afstøbning m.m. i gips
- rekonstruktion, komplettering m.m. i model
- materialelære, stentyper, naturlig nedbrydning, fugt og saltpåvirkninger m.m. - fagets historiske arbejdsmetoder og værktøjer